

ช

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติด
ของชาวอาช่า

ชื่อผู้เขียน : นางสาววันทนี จันทร์เอี่ยม

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยงยุทธ เปลี่ยนผดุง ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลีสุวรรณ กรรมการ
อาจารย์ เอนก นาตะบุตร กรรมการ
บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึง สภาพการ
ใช้ยาเสพติด บริบทชุมชน ครอบครัว และกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของชาวอาช่า
ที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติด และหาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อสกัดกั้นการใช้ยา
เสพติดดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งที่บริเวณชายแดนไทย - พม่า
ในภาคเหนือของประเทศไทย เนื่องจากหมู่บ้านนี้ มีชาวอาช่าไม่เคยใช้ยาเสพติดประเภท
เฮโรอีนมาก่อนเลย แต่หลังจากที่รัฐบาลดำเนินการปราบปรามการปลูกฝิ่นในพื้นที่ได้
สำเร็จ ทำให้ประชาชนมีรายได้และมีความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็มีผู้ติดยาเสพติด
ประเภทเฮโรอีนเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า ชาวอาช่าในชุมชนนี้ มีกระบวนการ
เรียนรู้ทางสังคมอย่างไรที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติด

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตทั้งแบบ
มีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ตลอดจนการศึกษา

ข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางสังคม และการติดยาเสพติด โดยมีแหล่งข้อมูลคือผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาแล้ว เพื่อนของผู้ติดยาเสพติด ผู้นำชุมชน บิดา มารดา เครือญาติของผู้ติดยาเสพติด และของเพื่อนที่ไม่ติดยาเสพติด บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษายาเสพติด เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆในชุมชน และครูใหญ่ของโรงเรียนในชุมชนนี้ เป็นต้น ระยะเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลผู้ติดยาเสพติดในภาคสนามใช้เวลา 1 ปี 3 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแยกแยะข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการบรรยายเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติดของชาวอาชานั้น เริ่มต้นตั้งแต่การที่ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการรู้จักยาเสพติด คือชุมชนนี้เป็นแหล่งผลิต แหล่งค้ายาเสพติด โดยมีผู้นำชุมชนมีส่วนเข้าไปพัวพันในขบวนการยาเสพติด และเป็นตัวชักจูงเครือญาติและกลุ่มเพื่อนที่สนิทเข้ามาร่วมในขบวนการ โดยเริ่มต้นจากการเป็นลูกหาบ เวยยาม ผู้ส่งเสบียง และลำเลียงน้ำยาเคมี จนกระทั่งเข้าไปทดลองเสพ เพราะได้รับการแบ่งปันเล็กน้อย จนก้าวเข้าไปสู่การเป็นผู้ขายรายย่อยในหมู่บ้านและชักชวนเพื่อนใช้ยาเสพติด โดยมีแหล่งพบปะที่งานประเพณีของหมู่บ้านซึ่งจะมีการเลี้ยงสุรากันหลังเสร็จพิธีกรรม เมื่อขาดสติจากการดื่มสุราก็ถูกชักชวนให้ใช้ของที่มีนมามากกว่าคือ ยาเสพติด แม้กระทั่งหัวหน้าประเพณีก็ยังติดยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีการพบกันเป็นประจำทุกเย็นเพื่อดื่มสุราและยาเสพติดตามร้านค้า และยังพบว่ามีการสมาคมเรื่องยาเสพติดกับเพื่อนที่อยู่ในเขตพม่า สำหรับกลุ่มเพื่อนที่มีอาชีพรับจ้างตามร้านในตลาดที่อำเภอ นั้น ไม่พบว่าติดยาเสพติด เพราะไม่มีเวลายามพบปะ เพื่อนๆกลุ่มที่ติดยาเสพติดในเรื่องแหล่งของการเรียนรู้ทางสังคมของชุมชน จึงเป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการมากกว่า เพราะหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เข้าไปไม่ถึงชุมชนนี้เลย จึงจะมีการรวมตัวกันเข้าไปดำเนินงานในชุมชนนี้ ในรูปโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ เมื่อปี พ.ศ. 2530 คนในชุมชนนี้มีอุปนิสัยในการเรียนรู้โดย การบอกต่อ และบอกให้กระทำ เพราะไม่มีตัวหนังสือเป็นของตนเอง ประกอบกับการให้การศึกษาในระบบก็ยังไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ดังนั้นการเรียนรู้ในการใช้ยาเสพติด โดยวิธี

การบอกต่อหรือบอกให้กระทำนั้น จึงเป็นเรื่องอันตราย เพราะยาเสพติดนั้น แม้จะทดลอง
เสพเพียงครั้งเดียวก็มีโอกาสติดได้ด้วยฤทธิ์ทางเภสัชที่มีอยู่ ประกอบกับระบบการควบคุม
ทางสังคม ซึ่งที่ไม่เป็นทางการ เช่น การใช้ ชนบธรรมนิยม ประเพณี เป็นเครื่องมือใน
การควบคุมนั้น ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามที่สังคมส่วนใหญ่ต้องการ แม้กระทั่งหัวหน้า
ประเพณีก็ยังไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ สำหรับการควบคุมทางสังคมอย่าง
เป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็นการผ่านอำนาจมาจากผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ หรือการควบคุม
โดยการใช้เจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการตามกฎหมายนั้น ก็ยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ ทั้งนี้
ผู้นำชุมชนเองก็มีผลประโยชน์จากขบวนการยาเสพติด ชาวบ้านเองก็ไม่มีความมั่นใจในตัว
เจ้าหน้าที่ว่าจะมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เหล่านั้นหรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้การเรียนรู้ทาง
สังคมในเรื่องการใช้ยาเสพติด จึงคงมีอยู่เพราะมีองค์ประกอบดังกล่าวเป็นตัวเกื้อหนุน

Thesis Title : Social Learning Process Affecting
Narcotic Drug Abuse of Akha People

Author : Miss Wantanee Jun-Eam

M.Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assist. Prof. Yongyudh Plianpadung Chairman

Assoc. Prof. Dr. Chukeat Leesuan Member

Lecturer Akneck Nakabud Member

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

This qualitative research aimed at studying the situations of narcotic drug abuses, community context, family and social learning process affecting Akha tribal villagers. It also focused on finding the most suitable measures to ease narcotic abuses within the case study village. The researcher selected a Thai Akha hilltribe village adjacent to the

Thai-Burmese border. The main reason to select this village was based upon an increasing number of drug addicts after a series of narcotic suppression programmes of the Thai Government had been implemented in the nearby areas. It was therefore interesting to study how the Akha villagers in that community conducted their social learning process that affected narcotic abuses among their people.

Data collections were conducted within 1 year and 3 months by the application of a participatory observation, informal interviewing and documentary survey. The sources of information were mainly concerned with narcotic addictions and social learning process. The collected data were then analysed and processed into a number of categories for further analytical descriptive report.

The findings of this research were that the social learning process affecting the narcotic abuses of the Akha villagers derived from the inter-personal communications among the villagers both within their village and between different villages. The people involved in such abuses were found among their relatives and other outsiders, particularly those who were involved in narcotic production and trafficking. The community environment and village leader involvement were also another significant factor relating to such learning process. Additionally, the villagers began involved in the abusing procedures by starting working with the narcotic production line

as labourers, guards, trial consumers, and then transporting and selling staff. Narcotic consumption was normally found in the village traditional festivals that appeared to involve people into narcotic and alcohol abuses. Associations among peer groups within the Thai territory and across the border to Burma in that business were also reported. No addiction was reported among the peer groups working in the market place because of lacking of available time to associate with the addicts. However, the social learning sources of that case study village appeared to be an informal situation. It should be noted that before the Royal Initiated Development Project was introduced in 1987, there had been no report of any governmental and private agency mission within that particular area.

In sum, the learning process of the Akha villagers in that village was informally conducted mainly through verbal communications as they do not have their own written script.

That process was relevant to their nature of learning and existing illiteracy situation. Peer group was found as the most influential learning source of narcotic abuses. Legal and social control was found inactive as the social structure and institutes appeared to be quite weak within the community.
